

**kimpassa
allihopa**

sote- ja
maakuntaudistus
Varsinais-Suomi

VARSINAIS-SUOMEN SOTE-UUDISTUS
TUTKIMUS, KOULUTUS ja KEHITTÄMINEN
TÄYDENNYSKOULUTUKSEN ALATYÖRYHMÄN
RAPORTTI

Työryhmä

6.6.2018

**kimpassa
allihopa**

sote- ja
maakuntaudistus
Varsinais-Suomi

SISÄLLYSLUETTELO

1. TÄYDENNYSKOULUTUKSEN TYÖRYHMÄN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	3
2. TÄYDENNYSKOULUTUKSEN JÄRJESTÄMINEN	4
2.1 Täydennyskoulutuksen koordinaatio ja organisoituminen maakunnassa	4
2.2 Täydennyskoulutuksen tarpeet	5
2.3 Täydennyskoulutuksen toteuttaminen	7
2.3.1 Yliopistojen tarjoama täydennyskoulutus	7
2.3.2 Ammattikorkeakoulujen tarjoama täydennyskoulutus	8
2.3.4 Toisen asteen oppilaitosten tarjoama täydennyskoulutus	8
3. EHDOTUS SOTE-UUDISTUKSEN EDELLYTTÄMÄN TÄYDENNYSKOULUTUKSEN TOTEUTTAMISESTA MAAKUNNASSA	9
4. YHTEENVETO	14
LÄHTEET	15

1. TÄYDENNYSKOULUTUKSEN TYÖRYHMÄN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

Täydennyskoulutuksen alatyöryhmän lähtökohtana on sille osoitettu Varsinais-Suomen sote-uudistuksen toimeksianto 12/2016 Tutkimus, koulutus ja kehittäminen – (TKK) valmistelutyöryhmässä. Toimeksiannossa nimetään tehtävät seuraavasti:

- Laaditaan esitys tutkimuksen ja koulutuksen kehittämis- ja yhteistyörakenteista maakunnan, sote-alan koulutuslaitosten ja yhteistyöalueen kanssa.
- Laaditaan suunnitelma henkilöstön sote-uudistuksen edellyttämästä täydennyskoulutuksesta.

Ryhmän tuottamassa raportissa (1/2018) on kuvattu ehdotus maakunnan sote-osaamiskeskuksesta (ml. yhteistyö, täydennyskoulutuksen koordinaatio), täydennyskoulutuksen lähtökohdat ja sisällöt. sote-johtajakokouksessa 24.11.2017 päätettiin esittää, että TKK -työryhmä laatii priorisoidun esityksen sote-uudistuksen valmisteluun ja toteutukseen liittyvistä koulutustarpeista sekä tähän perustuvan koulutussuunnitelman, jossa huomioidaan olemassa olevat kehittämisen yhteistyörakenteet (esim. Turku Terveyskampus) sekä mahdollisuudet hyödyntää koulutuksessa alueellisia ja kansallisia kehittämishankkeita (muistio 10/2017).

TKK-työryhmässä 1/2018 todetaan, että täsmennetään raportissa kuvatut esitykset konkreettisiksi toimenpide- ja toteutussuunnitelmiksi. Tämä tehtävä on osoitettu täydennyskoulutuksen alatyöryhmälle. Esitetyn perusteella täydennyskoulutuksen alatyöryhmän tavoitteet ovat:

- Täsmennetään Varsinais-Suomen sote-uudistus, tutkimus, koulutus ja kehittäminen valmisteluvaiheen raportissa 1.0 kuvatut esitykset konkreettisiksi toimenpide- ja toteutussuunnitelmiksi.
- Laaditaan suunnitelma henkilöstön sote-uudistuksen edellyttämästä täydennyskoulutuksesta.

Lisäksi raportissa todetaan:

- Sote-uudistuksen edellyttämän täydennyskoulutuksen tarvetta täsmennetään organisaatiokohtaisesti huomioiden maakunnan sote-osaamisstrategiassa kuvatut osaamiset sekä yleisiin työelämätaitoihin ja ammatilliseen perusosaamiseen liittyvät kehittämistarpeet.
- Lisäksi määritellään organisaation strategisen ja perustoiminnan edellyttämän osaamisen varmistamiseksi vaadittavan täydennyskoulutuksen tarve ammattiryhmittäin.

Pääasiallinen vastuu osaamisen jatkuvasta kehittämisestä on maakunnalla, työnantajilla ja ammattihenkilöillä. Onkin siis välttämätöntä että maakunta, alueen sote-palveluiden tuottajat, korkeakoulut ja ammatillisen koulutuksen järjestäjät tekevät yhteistyötä osaamistarpeiden ennakoimiseksi, tunnistamiseksi ja niihin vastaamiseksi. (ks. OKM Väiliraportti. 1.)

Varsinais-Suomen täydennyskoulutuksen työryhmään on nimetty edustajat TKK-ryhmän organisaatioista, jotka edustavat maakunnan työnantajia ja korkeakouluja sekä ammattihenkilöstöä ammattijärjestön kautta. Työryhmä on kokoontunut 4 kertaa (2/2018–4/2018). Valmistelutyö on toteutunut pääosin kokouksissa keskustelujen ja raporttityöskentelyn muodossa.

Raportin laatimisessa on hyödynnetty työryhmän edustajien ja heidän taustaorganisaatioidensa asiantuntijuuden lisäksi myös soveltuvia alueellisia ja kansallisia raportteja sekä muuta taustamateriaalia.

Erityisesti Opetus- ja kulttuuriministeriön Osaamisella Soteen-hankkeen Väliraportti 28.3.2018 on tukenut tämän raportin valmistelua.

Työryhmän nimetyt jäsenet ja heidän edustamansa organisaatiot ovat:

- Pia Ahonen (pj.) Turku AMK
- Leo Nyqvist (vpj.) Turun yliopisto
- Sirpa Saarni, VSSHP
- Eeva Valjakka, Vasso
- Åsa Nyberg-Sundqvist, Novia CLL
- Tiina Aalto, Turku AMK
- Minna Stolt, Turun yliopisto (hoitotiede)
- Miia Tuominen, Turun yliopisto
- Merja Niinimäki, Turun kaupunki, Hyto/asumis- ja päihdepalvelut
- Eira Helin, Turun kaupunki, Hyto/vanhuspalvelut/vanhuspalvelut/kotihoito
- Riitta Karjalainen, Turun kaupunki, Hyto/vanhusten asumispalvelut
- Suvi Vainiomäki, Turun kaupunki, Hyto/avopalveluiden hallinto, terveystalvet
- Eva Antero-Jalava, Turun kaupunki, Hyto/avopalveluiden hallinto, terveystalvet
- Katja Huukkala, Turun kaupunki, Hyto/sairaalan hallinto, terveystalvet
- Katriina Salmivirta, Turun kaupunki, hyto/vastaava hammaslääkäri
- Pia Kanervalo, Turun kaupunki, Hyto/suun terveydenhuolto
- Carola Gröndahl, Axxell
- Mirja Oksanen-Sainio, Tehy

Tässä raportissa esitetään tavoitteiden mukaisesti yhteistyössä eri toimijatahojen kesken kehittyneitä näkemyksiä Varsinais-Suomen maakunnan täydennyskoulutuksen kehittämiseksi sote-uudistuksen yhteydessä. Raportissa ei oteta (kuitenkaan) kantaa ammattiryhmittäiseen tarpeeseen, eikä ammatillisiin muihin täydennyskoulutuksen tarpeisiin sote-uudistuksen osaamistarpeiden lisäksi. Esitys on yleistason suositus yksityiskohtaisempaa jatkotyöskentelyä varten.

2. TÄYDENNYSKOULUTUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Oman ammatillisen osaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen kuuluvat jokaisen sote-ammattilaisen työhön. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan lakiesityksen mukaan (59 §) maakuntien tulee huolehtia siitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö osallistuu riittävästi heille järjestettyyn täydennyskoulutukseen. Lakiesityksen 35 §:n mukaan maakunnan tulee arvioida sosiaali- ja terveydenhuollon osaamistarpeita sekä kehittää ammatillista osaamista yhteistyössä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa.

2.1 Täydennyskoulutuksen koordinaatio ja organisoituminen maakunnassa

Täydennyskoulutuksen maakunnallisesta koordinaatiosta ja kehittämisestä vastaa maakunnan TKI-toimintoon sijoittuva edustuksellinen työryhmä (esim. täydennyskoulutuksen ohjausryhmä). Ohjausryhmässä on oltava tarkoituksenmukainen edustus kaikilta sote-kentän koulutusasteilta sekä julkisista ja yksityisistä sote-palveluntuottajaorganisaatioista ja kolmannelta sektorilta.

Täydennyskoulutuksen ohjausryhmä toimii aktiivisena, yhdistävänä foorumina jäsentensä taustaorganisaatioiden ja maakunnan/yhteistyöalueen kesken. Ohjausryhmä tekee tiivistä yhteistyötä

maakunnan muiden TKI-kenttään keskittyvien työryhmien ja verkostojen kanssa sekä osallistuu maakunnan strategiatyöhön täydennyskoulutukseen ja osaamisen ennakointiin liittyen.

Täydennyskoulutuksen koordinaatio ja kehittäminen voitaisiin organisoida myös [Terveyskampus Turku](#) -verkostossa, joka yhdistää jo kaikki alueen korkeakoulut, Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin sekä Turku Business Regionin (Science Park). Tässä vaihtoehdossa olisi huolehdittava toisen asteen ammatillisen koulutuksen, kolmannen sektorin sekä perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon edustajien osallistamisesta.

Koulutusorganisaatiot tiivistävät yhteistyötä täydennyskoulutuksen kehittämisessä. Täydennyskoulutusta voidaan suunnitella ja toteuttaa koko maakunnan tasolla erityisesti geneerisissä kaikkia ammattiryhmiä koskevissa teemoissa (mm. johtamiskoulutus). Kunkin tuottajaorganisaation pitää myös huolehtia oman toimintansa vaatimasta osaamisen johtamisesta ja täydennyskoulutuksen ammattiryhmäkohtaisesta järjestämisestä.

Täydennyskoulutusta voidaan toteuttaa tuottajaorganisaation omana toimintana, yhteistyössä koulutusorganisaatioiden kanssa tai lähettämällä koulutettavat ulkopuolisten järjestämiin koulutuksiin. TYKSiin (tuleva maakunnan liikelaitos) tarjoaman lääke- ja terveystieteellisen täydennyskoulutuksen asema on turvattava maakunnan ja yhteistyöalueen laajuisesti.

Maakuntatasoista täydennyskoulutusta voidaan toteuttaa yleisaiheissa sekä maakuntastrategian ja muiden yhteisten strategioiden jalkauttamiseen.

Sote-alan työelämässä täydennyskoulutusta eri henkilöstöryhmille voidaan kehittää eri menetelmin, esim. hyödyntäen mentorointia, työkiertoa ja ketjulähettilätoimintaa.

2.2 Täydennyskoulutuksen tarpeet

Maakunta- ja sote-uudistus antavat uudet puitteet yhtenäisten käytäntöjen luomiselle kaikkien sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöryhmien osaamisen kehittämiseksi ja varmistamiseksi. Eri muotoin toteutuvan täydennyskoulutuksen toteutukseen tarvitaan resursseja, jotka tukevat erityisesti tarkoituksenmukaisia erikoistumiskoulutuksia ja muuta täydennyskoulutusta. Erikoistumiskoulutukset ovat korkeakoulututkinnon jälkeen suoritettavaksi tarkoitettuja, jo työelämässä toimineille suunnattuja ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä pitkäkestoisia koulutuksia (30–60 op). Niitä toteuttavat yliopistot ja ammattikorkeakoulut. Erikoistumiskoulutusta koskevat säädösmuutokset ovat tulleet voimaan vuoden 2015 alusta.

OKMn väliraportissa (2018) mainitaan erityisenä tarpeena palveluohjaajien erikoistumiskoulutus, laajennettujen tehtäväkuvien erikoistumiskoulutukset ja täydennyskoulutus, maakuntien järjestämisoaamista tukevat erikoistumiskoulutukset, sote-tuotannon kehittämisen erikoistumiskoulutukset sekä digitaalisten koulutusten kehittäminen ja toteuttaminen. Tätä varten valtion talousarvioon esitetään lisättäväksi n. 12.7–13.2 miljoonaa euroa vuosina 2018–2021. Varsinais-Suomen maakunta tulee saamaan tästä oman osansa koulutusten käynnistämiseen ja toteuttamiseen.

Tehokas ja vaikuttava täydennyskoulutus saavutetaan laadukkaalla osaamisen johtamisella. Osaamisen johtaminen lähtee toiminnan tavoitteiden selkiyttämisestä jokaisessa yksikössä ja osaamistarpeiden selvittämisestä osana strategiaprosessia. Osaamistarpeita voidaan tarkastella joko suhteessa aikaan tai toiminnan merkitykseen. On tärkeää tunnistaa strategiset (kaikkein tärkeimmät) osaamiset, mutta myös perustoiminnan laadun varmistamiseksi tarvittavat osaamiset nyt ja pidemmällä aikavälillä. Osaamistarpeiden muuttumiseen vaikuttavat asiakkaiden tarpeet sekä muuttuva toimintaympäristö ja työ- ja toimintatavat. Täydennyskoulutuksen ja muun osaamisen kehittämisen tulisi lähtökohdiltaan olla organisaatiolähtöistä.

Sote-uudistuksen yleiset vaikutukset osaamiseen

Sote-uudistus vaikuttaa koko henkilöstön osaamistarpeisiin. Erityisesti perustason henkilöstö sekä eri organisaatioiden ja maakunnan ja kunnan yhdyspinnoilla toimiva henkilöstö on keskeistä perehdyttää. Yhteiset osaamistarpeet liittyvät sekä uusiin toiminta- ja palvelumuotoihin ja asiakaslähtöiseen toimintakulttuuriin että uuden palvelujärjestelmän tuntemiseen. Sote-uudistuksen tavoitteiden, sote-järjestelmän toiminnan ja siihen liittyvän lainsäädännön tunteminen keskeisiltä osin antavat koko henkilöstölle viitekehyksen toimintaympäristön muutoksista.

Ennen vuotta 2020/2021 alkavassa koulutuksessa on koko henkilöstölle välttämätöntä antaa yleiset perustiedot sote-uudistuksen lainsäädännöstä ja tavoitteista, uudesta palvelujärjestelmästä sekä monialaisuuteen ja -ammattillisuuteen sekä asiakaslähtöisyyteen liittyvästä osaamisesta.

Sote-palvelujen järjestäminen vaatii uudenlaista osaamista. Palveluketjujen ja kustannusten hallinta edellyttävät maakunnilta sujuvien palveluketjujen muodostamista, monialaisten, perustason ja erityistason palveluiden integrointia sekä myös kuntien järjestämistä vastuulla olevien palvelujen ja kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työn tunnistamista. Järjestämistä vastuu edellyttää myös eettisten näkökohtien huomioon ottamista ja lainsäädännön tuntemista.

Sote-uudistuksen näkökulmasta keskeinen ammattiryhmä ovat eri alojen korkeakoulutetut, ensisijaisesti maakunnan sote-palvelujen järjestämisestä ja ohjaamisesta vastaavat henkilöt. Koulutustarvetta on myös maakuntien liikelaitosten, sote-keskusten ja muiden palvelutuottajien johtajilla ja esimiehillä.

Monialaisen- ja ammatillisen osaamisen vahvistaminen (Sote-uudistuksen tavoitteiden kannalta keskeisten ammattiroolien vahvistaminen)

Uudet toiminta- ja palvelumuodot edellyttävät valmiuksia monialaisissa tiimeissä työskentelyyn, palvelukokonaisuuksien tuntemiseen ja jatkuvuuden varmistamiseen palveluiden rajapinnoissa. Yhteiset osaamistarpeet liittyvät sekä uusiin toiminta- ja palvelumuotoihin että uuden palvelujärjestelmän tuntemiseen ja asiakaslähtöiseen toimintakulttuuriin. Esimerkiksi palveluohjaus on sote-järjestelmässä keskeinen palvelumuoto, joka edellyttää monien eri ammattiryhmien osaamisen kehittämistä ja asiakassuunnitelma puolestaan aikaisempaa merkittävämpi integratiivisen työskentelyn työväline. Monialaisen ja -ammattillisen yhteistyön tosiasiallisen toteutumisen yhtenä edellytyksenä on paitsi kutakin ammattiryhmää koskevan myös yhteistyötä sääntelevän lainsäädännön tuntemus. Esimerkiksi uusi sosiaalihuoltolaki edellyttää eri asiakasryhmien osalta tiivistä yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisilta.

Lainsäädäntömuutosten tuomat osaamistarpeet

Lakiehdotuksessa asiakkaan valinnanvapaudesta on tarkoitus säätää maakunnan liikelaitoksen ja suoran valinnan palveluntuottajan tehtävistä asiakkaan palvelutarpeen arvioinnissa ja palvelujen yhteensovittamisessa. Velvoite palveluiden yhteensovittamisesta koskisi erityisesti paljon erilaisia palveluja tarvitsevia asiakkaita ja edellyttäisi yhteistyötä muiden asiakkaalle palveluita tuottavien tahojen kanssa.

Samaan aikaan sote-uudistusta koskevien lainsäädäntöhankkeiden kanssa on meneillään merkittäviä substanssilainsäädännön uudistuksia kuten tietosuojaa, sosiaalihuollon asiakastiedon hallintaa ja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevat uudistukset. Mainittujen lisäksi vireillä on myös esimerkiksi vammaislainsäädännön sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan asemaa ja oikeuksia koskeva lainsäädännön uudistaminen. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammatillisessa täydennyskoulutuksessa on välttämätöntä huomioida ajantasaisesti myös substanssilainsäädäntöön liittyvä koulutustarve.

2.3 Täydennyskoulutuksen toteuttaminen

Korkeakoulut ja muut koulutuksen tuottajat tarjoavat sote-uudistuksen tarpeisiin uudistettua koulutusta. Koko sote-henkilöstön tarvitsemiin yhteisiin osaamistarpeisiin on tarkoitus vastata jo olemassa olevalla koulutustarjonnalla (mm. tutkintokoulutuksen osat). Näissä pyritään hyödyntämään mahdollisimman paljon online-koulutusta.

Sote-uudistus tuottaa myös tarpeita kehittää uudenlaisia toimenkuvia. Uusia toimenkuvia tulevat olemaan mm. palveluohjaajat, laajennetut tehtäväkuvat (sairaanhoitajat, terveydenhoitajat, fysioterapeutit, sosiaalihuollon uudistuvat tehtäväkuvat, lapsi- ja perhepalvelu-uudistus) sekä muut uudet ammattiryhmät. Korkeakouluissa koulutusta järjestetään joko erikoistumiskoulutuksena tai muuna täydennyskoulutuksena.

Keskijohdolla ja esimiehillä on merkittävä rooli monialaisen toiminnan ja osaamisen kehittämisessä ja johtamisessa. Johtamiskoulutuksen lisäksi on tärkeää huolehtia myös sosiaali- ja terveysalan kouluttajien ja opettajien sekä muiden asiantuntijoiden täydennyskoulutuksesta liittyen sote-uudistuksen keskeisiin rakenteisiin. Ajankohdallisesti opettajien ja kouluttajien täydennyskoulutus on oltava varhain, jotta he pystyvät kouluttamaan tulevia sote-toimijoita asianmukaisilla tiedoilla. Lisäksi tutkijoiden täydennyskoulutus on huomioitava, jossa yliopistojen rooli on merkittävä.

Täydennyskoulutuksen voidaan tässä yhteydessä nähdä olevan limittäistä tutkintoon johtavan koulutuksen kanssa. Tutkintoon johtava koulutus voi itsessään olla täydentävää koulutusta samalla urapolun mahdollisuuksia laajentaen, toisaalta tutkintoon johtavan koulutuksen moduuleista rakentuvaa. Koulutusta voidaan tarjota kohdennettuna täydennyskoulutuksena, MBA-tutkintona, ylempänä AMK-tutkintona sekä ammatti- ja erikoisammattitutkintona (ammattillisen koulutuksen järjestäjät) ja tutkintoon johtavina yliopisto-opintoina.

2.3.1 Yliopistojen tarjoama täydennyskoulutus

Monialaisen täydennyskoulutuksen kehittäminen sote-uudistuksen tueksi on Turun yliopiston strategian mukaista. Täydennyskoulutusta kehitetään ja tuotetaan tiedekuntien yhteisen Sote-akatemian verkostossa yhteistyössä avoimen yliopiston, Brahea-keskuksen sekä sote-palvelujen järjestäjän ja tuottajien kanssa. Täydennyskoulutusta voidaan tarjota maksullisena täydennyskoulutuksena, erikoistumiskoulutuksena, henkilöstö-/tilauskoulutuksena ja avoimen yliopiston opintoina. Käytävissä on yliopiston kaikkien tiedekuntien osaaminen.

Turun yliopistossa on monialaista osaamista erityisesti lasten ja perheiden palveluihin suuntaavan täydennyskoulutuksen toteuttamiseksi. Kehittämissyhteistyö Varsinais-Suomen lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman (Lupa auttaa! -hanke) kanssa on tiivistä. Hankkeessa määriteltävä palveluiden organisointitapa sekä mallit lasten, nuorten ja perheiden perhekeskuksesta (perustason palvelut) ja vaativien palveluiden osaamis- ja tukikeskuksesta (OT-keskus) toimivat täydennyskoulutuksen suunnittelun lähtökohtina.

Lapsiperhepalveluissa yliopistotasaisen täydennyskoulutuksen merkitys korostuu erityisesti vaativien palveluiden osalta. Palvelujen tarvitsijoita ei ole määrällisesti paljon, mutta kustannus- ja osaamispainne on suuri. Sote-uudistuksen tuoma muutos lapsiperhepalveluihin merkitsee erityisesti yleislääkärien, pediatrien, lasten- ja nuorisopsykiatrien, sosiaalityöntekijöiden, psykologien, puheterapeuttien, luokanopettajien ja lastentarhanopettajien täydennyskoulutuksen kehittämistä perhe- ja osaamistukikeskusosaamisen näkökulmasta.

Turun yliopiston nykyiset erikoistumiskoulutukset psykologian, sosiaalityön, kouluhyvinvoinnin ja monikulttuurisuuden osalta ovat sote-uudistuksen myötä uusien haasteiden edessä. Erikoistumiskoulutusten välistä yhteistyötä on lisätty, ja niitä lähdetään kehittämään uudistuvan sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeisiin. Kehittämistyössä korostuu yhteinen teoreettinen viitekehys ja tietopohja. Sisällölliset kehittämistarpeet liittyvät esimerkiksi monialaiseen ja -ammattilliseen yhteistyöhön muiden sote-ammattilaisten kanssa sekä systeemiseen työtapaan. Kaikissa erikoistumiskoulutuksissa on tavoitteena huomioida sote-uudistuksen mukanaan tuomat palvelujärjestelmän muutokset.

Turun yliopiston Kauppar korkeakoulu on koordinoanut 7.5.2018 käynnistynyttä Terveyskampus Turku (HCT) -pilottikoulutusta sote-alan esimiehille. Kurssi päättyi marraskuussa 2018. Kauppar korkeakoululla on myös JOKO- ja EMBA -ohjelmat, joissa ovat henkilökohtaisten opetussuunnitelmien kautta mukana sotenäkökulmat.

Åbo Akademin (Turku ja Vaasa) sote-relevantti koulutustarjonta keskittyy kolmelle alueelle: sosiaalipolitiikka, terveystieteet ja julkishallinto. Yksittäisinä kursseina voidaan mainita "Ekonomi och budgetering inom social- och hälsovården" (5 op), Lagstiftning inom social- och hälsovården (5 op) ja Offentlig budgetering (5 op). Lisätietoa: CLL-keskus <https://www.abo.fi/fi/centret-for-livslangt-larande/>

2.3.2 Ammattikorkeakoulujen tarjoama täydennyskoulutus

Turun ammattikorkeakoulu tarjoaa tukea sote-uudistusta palveleviin osaamistarpeisiin maksullisena täydennyskoulutuksena, erikoistumiskoulutuksena, henkilöstö-/tilauskoulutuksena ja avoimen amk:n opintoina. Lähtökohtana on alueelliset tarpeet ja tiivis yhteistyö muiden toimijoiden kanssa.

Turun AMK toteuttaa koulutusvastuunsa mukaista täydennyskoulutusta laajennettujen tehtävänkuvien osaamistarpeisiin, mm. sairaanhoitajan rajattu lääkkeenmääräminen, fysioterapeutin suoravastaanotto ja sairaanhoitajan vastaanotto toiminta.

Digitalisaatio ja teknologia haastavat sote-henkilöstön osaamista. Hyvinvointitekniikan osaamista voi kehittää mm. ylemmässä amk-tutkinnossa. Turun AMK:ssa yhdistyvät sosiaali-, terveys-, kasvatus-, teknologia-, kulttuuri- ja liiketalousosaaminen. Simulaatio-osaamiskeskus (ExiSim) tarjoaa mahdollisuuden moniammatilliseen yhteistyöhön niin täydennys- ja jatkokoulutuksissa kuin tilauskoulutuksissa.

AB Yrkeshögskolan vid Åbo Akademi/Yrkeshögskolan Novialla on erityistehtävä sekä koulutuksessa että tutkimus- ja kehittämistoiminnassa tarjota ruotsinkielisen ja kaksikielisen rannikkoalueen tarpeisiin työvoimaa ja tehdä muuta kehittämissyhteistyötä. YH Novia tarjoaa täydennyskoulutuksia, erikoistumiskoulutuksia, avoin amk- toimintaa ja tilauskoulutuksia työelämän tarpeen mukaan.

2.3.4 Toisen asteen oppilaitosten tarjoama täydennyskoulutus

Varsinais-Suomessa on kattava toisen asteen ammatillista koulutusta tarjoavien koulutuksen järjestäjien verkosto, joka tarjoaa monipuolista täydennyskoulutusta lähes kaikilla toimialoilla. Tutkintokoulutuksen lisäksi ammatillisen koulutuksen järjestäjät tarjoavat ammatillista osaamista syventävää tai täydentävää koulutusta muuna ammatillisena koulutuksena ja henkilöstökoulutuksena. Ammatilliseen täydennyskoulutukseen sisältyy erilaisia korttikoulutuksia (hygieniaoppi, työturvallisuuskortti, ensiapukortit). Markkinaehtoisesti toimivat järjestäjät tarjoavat myös maksullisia kursseja ja koulutuksia.

Täydennyskoulutusta tarjoavat lähinnä oppilaitokset, joilla on myös sosiaali- ja terveysalan tutkintokoulutusta. Näitä ovat Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä (Novida), Peimarin koulutuskuntayhtymä (Livia), Raision seudun koulutuskuntayhtymä (Raseko) ja Salon seudun koulutuskuntayhtymä, ruotsinkielinen Axxell

Utbildning Ab sekä Turun ammatti-instituutti. Toisen asteen kursseja, mm. korttikoulutuksia tarjoavat myös Kristillinen Opisto ja Turun Aikuiskoulutuskeskus.

Toisen asteen ammatillinen täydennyskoulutus pohjautuu aina työelämän tarpeisiin. Tarjonnassa korostuvat ensiapuun ja lääkehoitoon kohdentuvat täydennyskoulutukset. Esimerkiksi Axxell tarjoaa paketteja teemoista trauma- ja kriisityö, autismi, erityinen tuki sekä psykososiaalinen tuki. Axxellissa suunnitteilla on myös etiikka-passi.

Täydennyskoulutuksen järjestäminen tutkinnon osista on edullinen tapa kehittää henkilöstön osaamista, koska toteutuksessa voidaan käyttää valtion rahoitusta.

Ydinviesti

- Täydennyskoulutuksella tässä yhteydessä tarkoitetaan työelämässä toimivan sote-henkilöstön tutkinnon jälkeistä kouluttautumista työelämän ohessa *sote-uudistuksen tuottamiin uusiin osaamistarpeisiin.*
- Koulutus voi olla työnantajan toteuttamaa oman organisaation sisäistä täydennyskoulutusta, korkeakoulujen tarjoamaa ostettavaa koulutusta joko ammattikorkeakoulun, yliopiston tai niiden yhteistyössä toteuttamana, toisen asteen oppilaitosten tarjoamaa tai järjestöjen toteuttamaa täydennyskoulutusta.
- Täydennyskoulutuksen muotoja voivat olla esim. erikseen suunnitellut lyhyt- ja pitkäkestoiset koulutukset, erikoistumiskoulutukset ja tutkintoon johtava (tai sen osa) koulutus, kuten esim. yliopiston kandi- ja maisteritutkinnot, ammattikorkeakoulujen perus- ja ylemmät tutkinnot sekä soveltuvat erikoisammattitutkinnot.

3. EHDOTUS SOTE-UUDISTUKSEN EDELLYTTÄMÄN TÄYDENNYSKOULUTUKSEN TOTEUTTAMISESTA MAAKUNNASSA

Täydennyskoulutuksen toteutumista on tarkasteltu sote-organisaatioiden eri ammattiryhmien näkökulmasta siten, että henkilöstöön kohdistuvat uudet osaamiset ja täydennyskoulutustarpeet on jaettu kolmeen eriytyvään tasoon (kuvio 1.) Esityksessä osaamiset jakautuvat järjestämisosaamiseen ja tuottajan näkökulmaan siten, että johtotason osaamistarpeet kuvaavat enemmän järjestämisvastuussa olevien tahojen tarpeita ja koko henkilöstön osaamistarpeet lähinnä tuottajan näkökulmaa.

Työryhmä on tunnistanut täydennyskoulutuksen keskeisimmät tarpeet ja esittää teemoja, jotka huomioidaan sekä olemassa olevan koulutuksen (taulukko 1) että tulevien koulutusten suunnittelun sisällöissä.

Ylimmän johdon täydennyskoulutuksen sisällöllisiksi teemoiksi suositellaan mm. seuraavia: muutosjohtaminen strategisella tasolla, palveluiden tuottaja osaaminen ja markkinointiosaaminen, monialaisen yhteistyön johtaminen, osaamisen johtaminen ja työhyvinvoinnin johtaminen.

Keskijohdon ja lähijohdon täydennyskoulutuksella nähdään olevan keskeinen merkitys sote-uudistuksessa. Erityisesti siihen kohdistuvasta täydennyskoulutuksesta tulee huolehtia ensisijaisesti. Keskeisinä teemoina esitetään mm. talousosaaminen ja hankintaosaaminen, juridinen osaaminen ja markkinointiosaaminen, tiedolla johtaminen, muutosjohtaminen ja valmentava johtaminen, työhyvinvoinnin johtaminen ja palveluohjauksen kehittäminen asiakkaiden kanssa.

Koko henkilöstölle suunnattua lisäkoulutusta tulee ensi vaiheessa kohdentaa sote-uudistukseen liittyvän yleistiedon kokonaisuuteen. Muita tärkeiksi koettuja teemoja ovat asiakaslähtöisyys ja palveluasenne sekä palveluohjaus, itseohjautuvuus, sisäinen yrittäjyys, oman osaamisen päivittäminen sekä markkinointi, tiimityötaidot, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, digitaalinen palveluosaaminen ja eettinen toiminta sote-ympäristössä.

Kuvio 1. Sote-uudistuksen osaamistarpeita henkilöstölle

Taulukossa 1 on koottu tällä hetkellä tiedossa tai tunnistettavissa olevat täydennyskoulutukset, joiden avulla voidaan tukea sote-uudistuksen osaamistarpeita. Tarjonnasta löytyvät tutkintoon johtava koulutus tai sen osia, erikoistumiskoulutuksia ja muuta täydennyskoulutusta.

Ylimmän johdon sote-uudistuksen synnyttämiin koulustarpeisiin vastaavat esimerkiksi Turun yliopiston Kauppakorkeakoulun Sote-JOKO -koulutus sekä Terveyskampus Turun verkostossa toteutuva sote-johtamiskoulutus. Koulutuksia toteutetaan kysynnän mukaan, ja niiden sisältöjä voidaan suunnata koulutukseen osallistuvien johtajien ja heidän organisaatioidensa tarpeiden pohjalta.

Keskijohdon osaamisen täydentämisen vaihtoehtona on ylempi ammattikorkeakoulututkinto, joka tarjoaa sosiaali- ja terveystieteiden kehittäminen ja johtamisen 90 op laajuiset opinnot. Oppimissuunnitelman lähtökohtana

on kansallinen sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmässä tapahtuva muutos. Opinnot on jäsennelly rakenteellisesti kahteen kokonaisuuteen, joita ovat ydinosaaminen (syventävät ammattiopinnot) ja laajentava osaaminen (tutkimuksellinen kehittämistoiminta, kehittäminen ja viestintä, opinnäytetyö sekä vapaasti valittavat opinnot). Syventävät ammattiopinnot muodostuvat 10 op laajuisista moduuleista ja 5 op laajuisista opintojaksoista. Moduulit ovat: 1. Palvelujen johtaminen sosiaali- ja terveysalalla (Palveluiden tuottaminen 5 op ja Palveluohjaus 5 op), Strateginen johtaminen ja talous sosiaali- ja terveysalalla (Strategia, laatu ja arviointi 5 op ja Talous- ja liiketoimintaosaaminen 5 op) sekä Johtaminen sosiaali- ja terveysalalla (Tulevaisuuden osaamisen johtaminen 5 op ja johtajuuden muutos 5 op). Tulossa on myös uusi tutkinto Sote-MBA vuonna 2020. Moduuleita tai niiden osia voi suorittaa avoimen ammattikorkeakoulun opintoina ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet tai soveltuvan korkeakoulututkinnon suorittaneet.

Lisäksi Sote-muutosjohtamisen valmennusta voidaan toteuttaa keskijohdolle asiakkaan tarpeiden mukaan tilauskoulutuksena. Esimerkiksi Turun AMK:ssa on muutosjohtamisen valmennusta, joka koostuu verkko-oppimisympäristöstä ja muutamasta lähitapaamisesta. Valmennuksen aikana toteutetaan muutoksen johtamiseen ja omaan työhön liittyvä kehittämisprosessi. Onnistunut muutos edellyttää kehittämisprosessin hallintaa ja muutosjohtamiseen sopivien toimintatapojen käyttöä.

Koko henkilöstön osalta on tarjolla eriytyviä toteutuksia ammattitaustasta riippuen. Erikoistumiskoulutukset tarjoavat useita vaihtoehtoja. Vastuu erikoistumiskoulutusten kehittämistä ja toteuttamisesta on korkeakouluilla. Koulutuksen tuottama osaamisen vaatavuustaso kansallisessa osaamisen viitekehyksessä on tasoilla 6 ja 7. Koulutus toteutetaan ja asiantuntijuus osoitetaan kiinteässä yhteistyössä työelämän kanssa. Koulutus sopii ratkaisuksi sellaisiin osaamistarpeisiin, joissa tarve on pitkäaikainen, suhteellisen laaja tai syvä ja yhteiskunnallisesti merkittävä. Sote-uudistus tuottaa uudenlaisia toimenkuvia, joiden edellyttämään osaamiseen voidaan vastata erikoistumiskoulutuksella tai muulla täydennyskoulutuksella.

Ammattikorkeakoulut ovat toteuttaneet Sairaanhoidajan lääkkeenmääräämisen lisäkoulutusta 45 op maksullisena täydennyskoulutuksena. Lääkkeenmääräämisoikeuden laajentamisen taustalla on terveyspalveluiden sujuvoittaminen ja resurssien parempi hyödyntäminen. Koulutus tuottaa sairaanhoidajan lääkkeenmääräämisessä tarvittavan osaamisen. Koulutus sisältää monipuolisesti lääkehoitoa, potilaan tutkimista ja farmakologiaa. Farmakologian kokonaisuudesta vastaavat yliopistot.

Taulukko1. Sote-uudistusta palveleva täydennyskoulutus Varsinais-Suomessa

Koulutus	Yksikköhinta	Osallistujamäärä	Koulutuksen järjestäjän yhteyshenkilö	Aikataulu
TUTKINTOKOULUTUS TAI SEN OSA				
Sosiaali- ja terveysalan ylempi AMK -tutkinto 60-90 op / sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen	tutkinto maksuton /avoimen amk:n kautta lukukausimaksu 200 € tai 15 € / op		Katja Heikkinen katja.heikkinen@turkuamk.fi	v. 2018-
Uudistuvan sosiaali- ja terveydenhuollon perusteet 25 op /yksittäiset opintojaksot	15 €/op	2018–2019 avoin yliopisto 30, yliopisto 70, jatkossa mahdollisesti enemmän	Jussi Lehtonen, jussi.lehtonen@utu.fi	syksy 2018 – syksy 2019, jatkuu vuosittain
Johtamisen erikoisammattitutkinto	oppisopimus- koulutus		info@turunakk.fi ja muut 2. asteen koulutuksen tuottajat	nonstop
ERIKOISTUMIS- KOULUTUS				
			Suunnitteilla yliopistossa ja AMK:ssa	
MUU TÄYDENNYSKOULU- TUS				
Sairaanhoidajan rajatun lääkkeenmääräämisen lisäkoulutus 45 op		20	Tiina Aalto tiina.aalto@turkuamk.fi	syksy 2019
Fysioterapeuttien suoravastaanottokoulutus 15 op		20	Tiina Aalto tiina.aalto@turkuamk.fi	12/2018
Turku Terveyskampus -sote johtamiskoulutus, 6 pv	2000 € + alv 24%.	20 henkilöä/ ryhmä	Tiina Karsikas, tiina.karsikas@utu.fi	alk. kevät 2018, jatko kysynnän mukaan

Muutosjohtamisen valmennus (verkko ja muutama lähitapaaminen)	tilauskoulutus, hinta määräytyy toteutuksen mukaan	20 henkilöä/ryhmä	Tiina Aalto tiina.aalto@turkuamk.fi	tarpeen mukaan
MediMerc -johtamiskoulutus	30 op (3000€ + alv. 24%) tai yksittäisiä kursseja (300€ + alv. 24%/kurssi)		Heli Halava, heli.halava@utu.fi	
Sote-JOKO liikkeenjohdon valmennusohjelma asiantuntijoille ja johtajille	11 900 +alv 24%	Noin 10 sote-suunnattua paikkaa/ryhmä	Kerttu Autio, kerttu.autio@utu.fi	alkaa syksy 2018
Liiketoimintaosaaminen ja toimiminen public-private – monituottajamallissa pilottikoulutus	2000 + alv 24% osallistujan omavastuu (VM:n Muutosjohdon akatemian rahoitustuella)	Suunnattu maakuntien ylimmälle ja keskijohdolle, koulutuspolku EMBAan	Kerttu Autio, kerttu.autio@utu.fi	suunnittelu -vaiheessa, alkaa syksy 2018.
SOTE-PALVELUN-TUOTTAJIEN TARJOAMA KOULUTUS				
Työelämätaidoilla työhyvinvointia (verkko)	Hintaa ei määritelty, toistaiseksi käytössä VSSHP:n omalle henkilöstölle.	Itseopiskeluna verkossa, rajaton osallistujamäärä	Sirpa Saarni, sirpa.saarni@tyks.fi	Non-stop
Käytännön taloustaidot sairaalan johtamisessa	Hinta määräytyy tilattaessa koulutus Turun kauppakorkeakoululta, Tse EXE	n. 20 hlö/kurssi	Tiina Karsikas tiina.karsikas@utu.fi	Tarpeen mukaan
Erilaiset työmenetelmäkoulutukset				

Yliopistolla ja ammattikorkeakoululla on valmius yhteistyössä sote-palveluntuottajien kanssa toteuttaa palveluohjaukseen sekä sosiaalihuollon jalkautuviin palveluihin liittyvää täydennyskoulutusta. Osaamisella soteen -hankkeen väliraportti sisältää ehdotukset sote-uudistuksen edellyttämistä täydennyskoulutustarpeista. Keskeisenä tavoitteena väliraportin mukaan on tuottaa laajalle joukolla sote-alan ammattilaisia yhteistä osaamista, jolla varmistetaan sote-uudistuksen tavoitteiden mukainen toiminnan viitekehys. Väliraportissa ehdotetaan, että tälle kohderyhmälle täydennyskoulutuksen järjestämisessä sekä omaehtoisena opiskeluna että henkilöstökoulutuksena pyritään hyödyntämään koulutustarjontaa/materiaaleja/kursseja, joita kehitetään myös ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakoulutuksessa tutkintoon johtavassa koulutuksessa. (OKM 2018)

Opetus- ja kulttuuriministeriö kartoittaa 15.6.2018 mennessä korkeakouluille suunnatulla kyselyllä jo olemassa olevaa tai suunnitteilla olevaa koulutusta väliraportin mukaisesti uusiin sote-alan tarpeisiin. Kyselyn tulokset tulevat luomaan laajemminkin kansallisella tasolla koko kuvaa olemassa olevasta tarjonnasta sisältäen myös tutkintoon johtavan koulutuksen osia. Turun alueen korkeakoulut ovat vastanneet omalta osaltaan kyselyyn (<https://www.webpolsurveys.com/S/9D20B7881A0302AB.par>).

4. YHTEENVETO

Täydennyskoulutuksen työryhmän tavoitteiksi esitettiin täsmentää Varsinais-Suomen sote-uudistus, tutkimus, koulutus ja kehittäminen (TKK) valmisteluvaiheen raportissa 1.0 kuvatut esitykset konkreettisiksi toimenpide- ja toteutus suunnitelmiksi. Lisäksi tavoitteena oli laatia suunnitelma henkilöstön sote-uudistuksen edellyttämästä täydennyskoulutuksesta. Työryhmä koostui sekä koulutusorganisaatioiden edustajista että työelämän organisaatioiden edustajista, jotka oli nimetty TKK-ryhmässä. Työryhmä kokoontui 4 kertaa kevään 2018 aikana. Työskentely tapahtui pääosin kokousten yhteydessä sekä Google-ympäristössä raportin prosessikirjoittamisen muodossa.

Tässä raportissa on esitetty työryhmän näkemyksiä Varsinais-Suomen maakunnan täydennyskoulutuksen kehittämiseksi sote-uudistuksen yhteydessä rajaamalla pois erikseen kohdennettavat koulutustarpeet ammattiryhmittäin.

Työryhmä esittää seuraavaa:

1. Pääasiallinen vastuu osaamisen jatkuvasta kehittämisestä on maakunnalla, työnantajilla ja ammattihenkilöillä.
2. Täydennyskoulutuksen maakunnallisesta koordinaatiosta ja kehittämisestä vastaa maakunnan TKK-toimintoon sijoittuva edustuksellinen työryhmä (esim. täydennyskoulutuksen ohjausryhmä).
3. Täydennyskoulutuksen ohjausryhmä tekee tiivistä yhteistyötä maakunnan muiden TKI-kenttään keskittyvien työryhmien ja verkostojen kanssa. Täydennyskoulutuksen koordinaatiota tehdään tiiviissä yhteistyössä Terveyskampus Turku-verkostossa.
4. Koulutusorganisaatiot tiivistävät yhteistyötä täydennyskoulutuksen kehittämisessä.
5. Täydennyskoulutuksen järjestämisessä tulisi hyödyntää jo olemassa olevaa tarjontaa.
6. Täydennyskoulutus voidaan katsoa olevan limittäistä tutkintoon johtavan koulutuksen kanssa, jolloin myös tutkintokoulutuksen osat voidaan tarjota täydennyskoulutuksena joko tutkinto-opiskelijoille tai avoimen väylän kautta.
7. Koulutusta voidaan tarjota kohdennettuna täydennyskoulutuksena, MBA-tutkintona, ylempänä AMK-tutkintona, erikoistumiskoulutuksena, ammatti- ja erikoisammattitutkintoina, tutkintoon johtavina yliopisto-opintoina sekä avoimen yliopiston ja AMK:n opintoina.
8. Keskeisimmät täydennyskoulutuksen teemat sote-uudistuksen yhteydessä on esitetty kuviossa 1. Teemat on esitetty kolmena eriytyvänä tasona ylimmän johdon, keski- ja lähijohdon sekä koko henkilöstön kannalta. Sisällölliset teemat ovat osin samoja ja limittäisiä.
9. Taulukossa 1 on esitetty tiedossa ja meneillään olevaa koulutustarjontaa, joka tukee sote-uudistusta.

sote- ja
maakuntauudistus
Varsinais-Suomi

LÄHTEET

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2017. Sosiaali- ja terveysalan koulutuksen kehittäminen sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän uudistuksen tarpeisiin: Osaamisella soteen –hanke.

<http://minedu.fi/hanke?tunnus=OKM042:00/2017>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2018. Sosiaali- ja terveysalan koulutuksen kehittäminen sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän uudistuksen tarpeisiin: Osaamisella soteen –hanke. Väliraportti ja liite Täydennyskoulutustarpeet ja osaamisen vahvistaminen sote -uudistuksen tueksi.

https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/ce7009af-c9a9-49b8-9247-8dd1dc0a346d/a6cc21a9-f8ab-4a29-a9f1-6ab0220578d4/LIITE_20180329141640.pdf

Väänänen K. ja Tuominen M. , työryhmä (22.1.2018) Varsinais-Suomen Sote-uudistus. Tutkimus, koulutus ja kehittäminen. Valmisteluvaiheen raportti 1.0.